

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента Хильченко
Анастасії Сергіївни на дисертацію Артёмова Костянтина Юрійовича на
тему: «Особливості індивідуалізації покарання в умовах реформування
кримінального законодавства», поданої до захисту на здобуття ступеня
доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність обраної теми дослідження

Реалії сьогоденних викликів зумовлюють необхідність переосмислення принципів та правил кримінального правозастосування. Конституційний Суд України (далі – КСУ) зазначав, що встановлення обмежень прав і свобод людини і громадянина є допустимим виключно за умови, що таке обмеження є домірним (пропорційним) та суспільно необхідним (друге речення абзацу шостого підпункту 3.3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009); обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права (абзац третій підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016).

У Рішенні КСУ від 21 липня 2021 року (№ 3-р(II)/2021) зазначено, що принцип верховенства права, зокрема така його вимога, як принцип домірності, є взаємопов'язаними фундаментальними засадами функціонування всієї юридичної системи України. Конкретні санкції мають бути справедливими та відповідати принципів домірності, тобто законодавець має визначати стягнення з урахуванням їх виправданості та потреби для досягнення легітимної мети, беручи до уваги вимоги адекватності наслідків, які спричинені такими санкціями (у тому числі, для особи, до якої вони застосовуються), тій шкоді, що настає в результаті правопорушення.

Кажучи про принципи та правила кримінального правозастосування, безсумнівно, у першу чергу необхідно вести мову про принцип індивідуалізації покарання. Характерною рисою є те, що зміст принципу індивідуалізації покарання зводиться чи то навіть ототожнюється зі змістом певних загальних засад призначення покарання, передбачених ст. 65 Кримінального кодексу України (далі – КК України). При визначенні правової природи індивідуалізації покарання необхідно керуватися плюралістичним методом та розуміти, що індивідуалізація є багатоаспектним явищем: це не суто індивідуалістичний підхід до обрання міри покарання, це є метод кримінально-правової політики, на якому базується побудова кримінально-правових санкцій, це керівна ідея (принцип), що пронизує кримінальний закон та практику його застосування. У методології та методиці визначення покарання це є базисом, на якому формуються конкретні правила (норми) та критерії призначення покарання. Безсумнівно, повне вивчення поняття принципу індивідуалізації покарання є неможливим без розкриття співвідношення з іншими основними принципами призначення покарання, вірніше, без визнання факту їхнього (принципів) тісного взаємозв'язку та взаємовпливу.

Конкретний зміст правил визначення відповідного покарання вимагає окремого дослідження, значної наукової апробації. Актуальність спеціального вивчення підтверджується і вищенаведеними обставинами і судовою практикою, діяльність якої підсумовується статистичними показниками, перш за все за напрямками диспропорції призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особи обвинуваченого, невідповідності висновків суду фактичним обставинам кримінального провадження, загальній кількості змінених вироків, та неспіврозмірністю призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого – все це вказує на необхідність окремого вивчення та розробки методики дослідження судом особи правопорушника та обрання йому відповідного покарання, а також розробки законодавчих змін, що сприятимуть більшому забезпеченню реалізації принципу індивідуалізації покарання.

З огляду на наведене, а також багато інших аргументів, є можливим зробити висновок, що дисертаційне дослідження **Артьомова Костянтина Юрійовича** на тему: **«Особливості індивідуалізації покарання в умовах реформування кримінального законодавства»** є актуальною науковою працею.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їхня достовірність

Текст дисертаційної роботи викладений логічно та у відповідності до поставленої мети та завдань дисертаційного дослідження. Метою представленої роботи є розробка та обґрунтування комплексної концепції індивідуалізації покарання, методу практичної її реалізації із закріпленням у нормах законодавства, а також ефективного механізму визначення та забезпечення діяльності інституту публічного вибачення. Для досягнення

вказаної мети в дисертаційній роботі поставлено та вирішено такі завдання: здійснити аналітичний огляд законодавчого закріплення та стану наукового дослідження індивідуалізації покарання в Україні та Світі; сформулювати фундаментальні характеристики та розробити концептуальне визначення терміну «індивідуалізація покарання»; проаналізувати відображення індивідуалізації покарання у судовій статистиці та обґрунтувати необхідність і критерії для створення окремої статистичної категорії обліку; визначити обставини, що впливають на повноту застосування та реалізацію індивідуалізації покарання; проаналізувати порядок отримання та дослідження судом даних про особу обвинуваченого; проаналізувати ефективність застосування психологічної експертизи замість досудової доповіді; дослідити причини реалізації індивідуалізації покарання в неповній мірі при виконанні покарань у виді позбавлення волі; надати характеристику ефективності покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю в умовах воєнного стану; сформулювати та розробити концепцію індивідуалізації покарання та метод її практичної реалізації; сформувати та розробити методику обрахування штрафів за кримінальні правопорушення; сформувати теоретичне закріплення та розробити практичне забезпечення інституту публічного вибачення як індивідуалізованого засобу профілактики злочинності; розробити та скласти перелік законодавчих ініціатив щодо внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України з метою удосконалення видів кримінальних покарань.

Об'єктом дослідження є правові відносини, що виникають у сфері реалізації індивідуалізації у призначенні та виконанні покарань.

Предметом дослідження є індивідуалізація покарання при його призначенні та виконанні.

Підтвердженням достовірності наукових положень і висновків, викладених в дисертації, є належна методологія дослідження. У процесі

дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правничих феноменів (історико-правовий, порівняльно-правовий, діалектичний, компаративний, комплексного аналізу, та системно-структурний). Вважаємо, що поставлені у дисертаційному дослідженні наукові завдання виконані на належному методологічному рівні, а дисертант оволодів необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

При написанні роботи автором проаналізовано достатню кількість джерел (205 позицій), ґрунтовно та критично вивчено роботи вчених, що допомогло йому вирішити важливе наукове завдання, дати відповіді на актуальні й суттєві для юридичної науки питання, сформулювати пропозиції та рекомендації для удосконалення діючого законодавства.

Емпіричну основу дослідження складають підсумки аналізу здобувачем 12 судових рішень, що, на його думку, найкраще ілюструють застосування принципу індивідуалізації при призначенні покарання, внесених до Єдиного державного реєстру судових рішень переважно за 2016-2023 роки, а також статистична інформація Державної судової адміністрації України, та висновки і позиції Верховного Суду та Конституційного Суду України.

Пропозиції щодо внесення змін до законодавства здобувачем оформлено належним чином. Рекомендації в дисертаційній роботі науково аргументовані та ґрунтуються на висновках дослідження.

З урахуванням наведеного, можна стверджувати, що наукові положення і висновки, рекомендації, сформульовані у дисертації, є належним чином обґрунтованими та достовірними, базуються на комплексному аналізі достатньої кількості доктринальних джерел, нормативної та емпіричної бази. Запропоновані здобувачем авторські ідеї та пропозиції вірно підкріплені належними теоретичними та практичними аргументами.

**Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертаційній роботі**

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є першим в українській науці кримінального права комплексним і систематичним науковим дослідженням індивідуалізації покарання з точки зору практичності застосування, закріплення у нормах права, та реалізації на стадії виконання покарань. Одержані результати наукового дослідження мають наукову новизну, зокрема, автором кваліфікаційної наукової праці запропоновано розподіл індивідуалізації на деякі складові елементи; здійснена змога розроблення певної концепції, яку можна використати для удосконалення діючого законодавства у частині більш чіткого врахування індивідуалізованого підходу до оцінки особи правопорушника при призначенні та виконанні покарань у виді штрафів, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Дисертантом винесено на захист вісім позицій, що характеризують наукову новизну дослідження. Ми підтримуємо ідею автора щодо необхідності комплексної оцінки індивідуалізації покарання на двох стадіях – призначенні покарання та його виконанні. Такий підхід створює підґрунтя до реформ та подальшого розвитку кримінального законодавства.

Погоджуємось із актуальністю пропозиції автора щодо запровадження ведення окремих статистичних відомостей щодо застосування судами принципу індивідуалізації покарання при винесенні ними рішень.

Цікавою та новою є пропозиція та запропонована автором модель зміни методики обрахування штрафу за вчинення кримінальних правопорушень. Автором представлена формула, що включатиме тяжкість правопорушення, місячний дохід винного та відповідну санкцію статті із зазначенням кількості необхідних платежів. Також автором піднята теза стосовно виправного ефекту покарання у виді штрафу та його вплив на винного.

Елементи новизни містить пропозиція автора щодо проведення оцінки критичної важливості фаху та професії обвинуваченого при призначенні покарання у виді позбавлення права займати певні посади або займатись

певною діяльністю. Розділяємо висновок автора щодо обов'язковості проведення психологічної експертизи для вивчення особистості обвинуваченого, погоджуємось із твердженням, що соціально-психологічна оцінка, що міститься у досудовій доповіді, є не досить ґрунтовною як з огляду процедури проведення, так і суб'єкта, що її проводить.

Особливої уваги заслуговує запропонований автором «Інститут публічного вибачення». Мотивування його необхідності та структура, викладена у проєкті змін до нормативно-правових актів, є логічним та зрозумілим. Розділяємо думку автора щодо можливості використання даного інституту для запобігання вчиненню правопорушень у майбутньому і як елемент загальної профілактики злочинності через масовість та доступу широкого кола осіб до баз зберігання відеовибачень правопорушників.

Доречним та логічним результатом представленої наукової праці є об'єднання автором результатів свого дослідження у «Проект законодавчих ініціатив», у якому, зокрема, запропоновано відповідні зміни до КК України (ст.ст. 53, 65, 286-2 тощо) та інших нормативно-правових актів.

Окрім цього, у кваліфікаційній науковій роботі є позиції, які знайшли удосконалення чи набули подальшого розвитку.

Зокрема, погоджуємось із думкою автора щодо одиночного тримання засуджених не лише з міркувань безпеки, а і в цілях зменшення проявів пенітенціарної злочинності та забезпечення повноти реалізації індивідуалізації покарання у даному виді покарання. Дане положення потребує подальших наукових пошуків та досліджень, як і представлена автором конструкція в'язниці нового типу із забезпечення абсолютної ізоляції осіб, що утримуються у ній, організація, джерела побудови та розробка проєкту якої може стати окремим дослідженням.

Реалізація пропозиції автора щодо утворення та ведення окремого статистичного звіту щодо застосування індивідуалізації покарання у діяльності

суддів – також може стати предметом окремого наукового пошуку, оскільки може викликати низку дискусій.

Неможливо оминати увагою проблематику, описану автором щодо відповідальності за правопорушення, вчинені технікою, обладнаною системами «автопілот». Хоч автором у дисертаційному дослідженні наведено орієнтовний алгоритм визначення відповідальної особи, проте ця система потребує подальших наукових розробок і законодавчих змін, що можуть стати предметом окремих наукових досліджень.

Загальні висновки дисертації відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження.

Дисертація підготовлена державною мовою. Стиль викладення матеріалу – науковий. До оформлення кваліфікаційної наукової праці зауважень немає.

Враховуючи наведене, вважаємо, що представлена на вивчення дисертаційна робота є завершеною науковою працею, яка має належний науковий рівень та вирішує актуальне наукове завдання.

Значущість дослідження для науки і практики

Дисертація є комплексним дослідженням особливостей індивідуалізації покарання в розрізі подальших реформ. Зроблені висновки та запропоновані рекомендації направлені на удосконалення законодавчого регулювання та сприяють практизації наукових ідей та поглядів. Конкретні результати можуть бути використані законотворцями, вченими, працівниками вітчизняних правоохоронних органів, адвокатами. Значущість результатів наукового дослідження К.Ю. Артьомова підтверджується схвальними відгуками та виступами на наукових та науково-практичних конференціях. Зокрема, зроблені у дослідженні висновки та сформульовані рекомендації можуть бути використані в: *науково-дослідницькій діяльності* як основа для

подальшого дослідження проблем індивідуалізації покарань; *навчальному процесі* під час викладання дисциплін кримінально-правового циклу, розробки підручників та навчальних посібників, а також при проведенні тренінгів з підвищення кваліфікації; *правотворчій діяльності* для подальшого удосконалення положень Кримінального кодексу України; *правозастосовній діяльності* під час вивчення судової практики, а також у процесі аналітичної діяльності, яку провадить департамент аналітичної і правової роботи Верховного Суду.

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях

К.Ю. Артёмов представив завершене дослідження. Дисертація містить науково обґрунтовані положення, висновки і результати, які характеризуються єдністю змісту, логічною побудовою роботи, яка написана чіткою та зрозумілою мовою, науковим стилем.

Основні положення дисертації опубліковано у 8-ми наукових працях, із них: 4 – це статті у наукових фахових виданнях, а 1 – стаття в закордонному періодичному виданні, 3 – публікації за результатами участі у наукових і науково-практичних заходах.

Зазначені публікації містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до поставленого завдання, а також задовольняють вимогу щодо опублікування не більше ніж однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання, що цілком відповідає умовам для зарахування статей за темою дисертації.

Аналіз кількості та змісту наукових праць здобувача, зарахованих за темою дисертації, свідчить, що наукові результати, висновки та рекомендації

дисертації пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Костянтина Юрійовича Артьомова «Особливості індивідуалізації покарання в умовах реформування кримінального законодавства» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40. В оформленні дисертації дотримано вимоги, які ставляться до такого виду робіт.

Зміст та структура дисертаційної роботи відповідають поставленій меті та завданням, сформульованим об'єкту та предмету дослідження. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, 3-х розділів, які мають 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (205 позицій) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 243 сторінок, з них основний текст – 198 сторінок, додатки на 13 сторінках.

Академічна доброчесність

За результатами опрацювання роботи не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень академічної доброчесності, які могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дисертаційного дослідження.

Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення

Позитивно оцінюючи наукову працю К.Ю. Артьомова, її окремі положення викликають зауваження і можуть стати предметом наукової дискусії під час публічного захисту дисертації.

1. Щодо авторського поняття індивідуалізації покарання як новизни представленої роботи

Загальновідомо, що при визначенні правової природи індивідуалізації покарання необхідно керуватися плюралістичним методом та розуміти, що індивідуалізація є багатоаспектним явищем: це не суто індивідуалістичний підхід до обрання міри покарання, це є метод кримінально-правової політики, на якому базується побудова кримінально-правових санкцій, це керівна ідея, (принцип), що пронизує кримінальний закон та практику його застосування. У методології та методиці визначення покарання це є базисом, на якому формуються конкретні правила (норми) та критерії призначення покарання.

Дисертант надає визначення індивідуалізації покарання як «багатоаспектний процес, який виокремлює особу злочинця та характеризується співвідношенням міри покарання та особливостей особистості» (с.24 та по тексту). На нашу думку, така позиція не достатньо розкриває правової природи індивідуалізації покарання на категоріальному рівні. Виникає питання, чи є вдалим освітлення такого багатоаспектного явища як індивідуалізації покарання через категорію «процес», що фактично зводить її (індивідуалізацію покарання) до ототожнення зі стадією призначення чи відбування покарання у цілому (те, що ми спостерігаємо по тексту роботи, про що йтиме мова далі).

Якщо це «багатоаспектний процес», то чому дисертант його розкриває фактично лише через врахування кримінологічної характеристики особи винного. Хоча дисертант ставить за мету дослідити особливості індивідуалізації покарання і на стадії його призначення, але не розглянутими є базові критерії (вимоги) щодо обрання пропорційного покарання через

врахування особливостей діяння. Необхідно розуміти, що про індивідуалізацію покарання ми повинні вести мову не лише через врахування ст. 65 КК України (с. 89 роботи). І, як правило, це не вся стаття, а в першу чергу вимоги, закріплені у п. 3 ч. 1 ст. 65 КК України. Тому категоріально невірно розуміти індивідуалізацію покарання як загальні засади призначення покарання, викладені у ст. 65 КК України.

Крім цього, як видається, у п.1.2 та розділ 2 роботи фактично мова йде про індивідуалізацію покарання як принцип його призначення. У зв'язку з цим та зазначеним вище викликає зауваження відсутність окремого підрозділу, що присвячений дослідженню поняття індивідуалізації покарання та її складових (це питання фактично розкрито лише на сторінках 84-85). У п.1.3 у назві автор зазначає і про структуру індивідуалізації, але по тексту підрозділу відсутнє розкриття цього аспекту.

Якщо автор визначає індивідуалізацію покарання як «багатоаспектний процес», то раціональним є конкретизація та відмежування від суміжних категорій: принцип, метод кримінально-правової політики, особистісний (індивідуалістичний) підхід при призначенні та відбуванні покарання. Тому приходимо до висновку, що автор під індивідуалізацією покарання розуміє процес щодо призначення та відбування покарання у цілому, заснований на особистісному підході (це корелює, на нашу думку, з тими характеристиками індивідуалізації покарання, які виділяє автор по тексту та у висновках (п. 2) та пропонованими інструментами концепції (п.9 висновків), а у розділі 2 намагається розкрити це поняття через категорію принцип).

Отже, як видається, авторське визначення індивідуалізації зводиться до ототожнення індивідуалізації з процесом призначення покарання та процесом, що опосередковується діяльністю відповідних органів з відбування покарання, які базуються на особистісному підході та полягають у врахуванні

кримінологічної характеристики особи винного. Така позиція є дискусійною та не розкриває суті індивідуалізації покарання на категоріальному рівні.

2. Архітектоніка роботи

Аналіз запропонованого тексту та його змісту свідчить про не цілком вірний розподіл матеріалу за правилами формальної логіки, а, інколи, некоректне застосування понятійно-категоріального апарату при визначенні назви розділів. Як видається, підрозділи 2.3 та 3.2 повинні бути віднесені до одного розділу. Кримінологічна характеристика особи правопорушника як головний елемент індивідуалізації покарання, подана у п. 2.1, могла б стати частиною концепції індивідуалізації покарання (яку автор запропонував розкрити у розділі 3). Назва розділу другого викликає заперечення (які проблеми - нормативні, практичні). Чи в інших розділах не розглядається проблематика? Другий розділ, видається, розкриває теоретичні та практичні засади реалізації індивідуалізації покарання як принципу!, окрім п.2.1. Тому, щоб об'єднати матеріал, освітлений у всіх підрозділах розділу 2, логічно було б назвати розділ 2 як «Кримінально-правові та кримінологічні засади врахування (або реалізації) індивідуалізації при застосуванні покарання».

3. Щодо концепції індивідуалізації покарання

Це є окремі прикладні інструменти, а не основоположні засадничі інструменти, що можуть бути застосовані до всіх покарань на різних рівнях правозастосування (тому, чи є можливим вести мову про концепцію?). Як видається, більше йде мова про окремі прикладні засади удосконалення врахування індивідуалізованого підходу при реалізації покарання. Це пов'язано з тим, що не повністю розкриті елементи (вимоги/критерії) індивідуалізації покарання, що пов'язані з призначенням пропорційного покарання (не лише врахування кримінологічної характеристики особи винного, а й особливостей конкретного вчиненого діяння).

Крім цього, навіть з формальних моментів підрозділ 3.1 не достатньо розкриває поняття концепції, яка зводиться виключно до розуміння індивідуалізації як багатоаспектного процесу, методу індивідуалізації та органів. Це є більш програмою. Системне тлумачення як розділу 2, так і розділу 3, свідчить про те, що необхідно вести мову про концепцію реформування законодавства у частині врахування індивідуалізованого підходу, а не концепцію індивідуалізації покарання як багатоаспектного процесу.

Крім зазначеного, незрозумілою є позиція автора щодо необхідності закріплення визначення індивідуалізації покарання у КПК України у той час, як нормативна база індивідуалізації закріплена у КК України.

4. Щодо особливостей індивідуалізації покарання на стадії його призначення

Вважаємо, що зміст індивідуалізації, про яку говорить автор, на двох рівнях правозастосування (як це ставить дисертант за мету як наскрізну ідею роботи, а саме на етапах призначення та відбування) не є повною мірою освітлений. Недостатнього пояснення надано, чому саме певні види покарання аналізуються та чому саме у цих покараннях індивідуалізація виражена не повною мірою (с.140)? Не освітлені нормативні базові критерії індивідуалізації, що можуть бути застосовні до всіх видів покарань, та відображати особливості врахування і особи діяча, і діяння.

Хочеться звернути увагу, що розробники проєкту нового КК фактично замінили індивідуалізацію покарання принципом пропорційності. У зв'язку з цим доцільно було б дослідити індивідуалізацію покарання крізь призму пропорційності та її критеріїв (необхідність, достатність покарання) тощо. Звідси, фундаментальні характеристики індивідуалізації покарання, які виділяє автор, (п.2 «Висновків» та по тексту) та «набір інструментів», які покладені в основу концепції індивідуалізації покарання (п. 9 «Висновків» та

по тексту) недостатньо відображають правову природу та механізм реалізації індивідуалізації покарання як засадничого принципу на двох рівнях правозастосування щодо всіх покарань, а більше відображає необхідність врахування індивідуалізованого підходу при призначенні та відбуванні покарання в окремих випадках.

Разом з тим, висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації К.Ю. Артьомова та не піддають сумніву основні результати, отримані ним, не вносять дисонанс у сприйнятті наукової ідеї, запропонованої автором, а лише свідчать про складність наукового завдання, яке вирішувалося здобувачем.

Загальний висновок

Дисертація К.Ю. Артьомова на тему **«Особливості індивідуалізації покарання в умовах реформування кримінального законодавства»** є самостійною та завершеною науковою роботою, виконаною особисто дисертантом у виді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису.

Дисертаційне дослідження містить нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні завдань щодо удосконалення індивідуалізації покарання при його призначенні та відбуванні. Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, які зроблені автором у роботі, є мотивованими та достатньо апробованими.

Дисертаційна робота за своєю актуальністю, ступенем новизни, постановкою та способом вирішення поставлених питань, теоретичним та практичним підґрунтям, обґрунтованістю одержаних результатів відповідає заявленій спеціальності, а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими

наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, а її автор
Костянтин Юрійович Артьомов, заслуговує на присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Офіційний опонент: доцент кафедри
кримінального права Національного
університету «Одеська юридична
академія»,**

кандидат юридичних наук, доцент
«17» березня 2025 року

Анастасія Хильченко

Підпис доц. Хильченко Анастасії Сергіївни засвідчую:

Відкритий секретар Національного університету «Одеська юридична академія»

